

Դ Ի Տ Ա Կ

Բ Ի Ի Զ Ա Ն Դ Ե Ա Ն

Ի Ե Ն Դ Ի Ռ Յ

Ը Ն Կ Ե Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ա Ր Հ Ա Ր Ո Ւ Ն Ե Ա Ց

1813.

28. 29. 30. Յ Ո Ւ Ն Ի Ս Ի:

Ս Ա Ք Ս Ո Ն Ի Ա.

30 ին.

Տրեգոս. 24 Մայիսի:

Սէկ քանի Մոսկովներու գունդեր կը նեղէին կոր ստորին Լուզացիան և Վիթթէմպէուկին շրջանակները, բայց երբոր հասաւ հոն Ռէճճիցի Տուգային գունդը, շուտով Մոսկովները անկից ետ քաշեցան դնացին:

Եւրոյէօն կայսրը ամսուս 26 ին հասաւ Պուշկովաւ, և հասած ինպէս հոն նորէն ջարդով տըվաւ Մոսկովներուն ու Պուշկովներուն: Աժ արագութեամբ ու հաւանով կաշ խառնկոր Ֆրանսիացիները՝ նորէն ամրացընելու համար Տրեգոսան, Կրօսսէնհաէնին ու Քօէնիկոպուուկին ճամբայներուն մէջ նոր նոր պատնէշներ գէրեւեմէր կը շինվէր. և Եւրպայէս քիչ ատենէն կուռնանայ Տրեգոսան մեծ ամրութիւններ:

(Գաղէթ. Քրօնս:)

Եկաւ հոս մէկ քուռիէումը ու բերաւ աս ուրախալի խապարը, թէ Մոսկովները ու Պուշկովները որ պաշարեւէին Կլօկաուն, ետ քաշվերէն Օտէու դեռին ձախ կողմը, Պահապանները Կլօկաունին խաղտեցան, ու միացան նորէն իրենց մենծ բանակին հետ. խիստ քիչ հիւանդ կար աս աղաւտողներուն մէջը: Եւրպայէս որ կը խոստովանէր Պուշկովներէն, շատ մարդ կորսընցուցերէն՝ քանիոր պաշարած էին աս տեղը, և թէ ներսի պահապանները աղէկ կը արիւնջուէր պաշտպաններէն, աս բերդին շատ վընասմը չտըվաւ թշնամիին կիւլլէները:

(Գաղէթ. Քրօնս:)

Լէբնիս. 18 Մայիսի:

Երբոր Մուքայի Բրինջբէն անցաւ Էլ պա գետին աջ կողմը, թաւառուն բերդը որ պաշարված էր խելով ատեն, աղատեցաւ:

ցաւ ու յանձնըվեցաւ Ֆրանսըլին զօրաց ձեռքը • ասիկա տահա շատ պաշար ունէր իրեն : 8 հազար Սաքսոնիացի որ էին մէկ մասը հասեղի պահապաններուն , միացան Մոսքայի Բրինձիբէին գունդին հետ • որ կը բաղկանար 80 հազար զինուորի :

Նաբօլէօն կայսեր առջի հարցմունքը աս եղաւ որ հարցուց Լիբսիային գլխաւորներուն որ եկերէին յուրախակցուն կայսեր Լուդօֆէնի պատերազմէն ետեւ , թէ աս մի ջոցիս մէջ որ էին Մոսկովները Լիբսիային մէջ , բերվեցաւ Խնկիլիկի մալ • անոնք ալ պատասխան տրվին թէ չէ : (Գաղ. Բր.)

Սախսիայի սահմանադրութիւն . 10 Մայիս :

Շատ ճէնէնաւորներ օֆֆիցիալներ որոնք վերաւորվեցան Լուդօֆէնին պատերազմին մէջ դեռ կրկնան թէօքլիգ ռաբալըշ-թաուդ • որ է Պօսմիայի մէջ , բժշկվելու համար իրենց վերբերէն :

Բուլեթ . 23 Մայիս :

Մէկ քանի Մոսկովի գերիներ կը պատմեն թէ Պարբլի թօլլի Մոսկովին ճէնէնաւոր մեռաւ մայիսի 21 ին եղած պատերազմին մէջ , բայց աս խապարը չէ այնպէս հաստատուն : Աս քաղքիս բնակիչները կը հաստատեն թէ մահուս 22 ին անցաւ անտեղէն մէկ փառաւոր ճաղմը • որ կը տանէին 40ր Մոսկովտան : (Օրագր. Փարիզուս) :

ՊԱՎԻ Ե ՌԱ .

Աւիստագր . 20 Մայիս :

Լիբսիայէն եկած խապարները կը պատմեն թէ ան քաղքին բնակիչները որչափ ձեռվը ներսուն կու գարնէ օգնուի հասան ամեն վերաւորված զինուորներուն Լուդօֆէնի պատերազմին մէջ թէ Մոսկովի թէ Ֆրանսըլի Բժիշկները , վերաբուծները Լիբսիային իրենց օգնականներով , ամսուս 3 ին , 4 ին դացին Լուդօֆէնին դաշտերը • բժշկելու համար խեղճ ողորմելի վերաւորները • շատ քաղաքացիներալ ընկերացան տունը հետ , առնելով հետերնին դինի , միսի ջուր , զօրացուցիչ շիւօքներ ու կերակրեղէն • աս դաշտերուն մէջ եղած Ֆրանսէկրապէն ըս

ված մեծ լիճը այնչափ լցուեցաւ Պաուլի ու Մոսկովի զինուորներու լէշերով • որ ձիաւորները ամ հանգստութիւն իբրեւ կամուրջիմը վրայէ մէկ դէն մէկալդին կանցնէին • ինչպէս որ կերենային շատ մենծ անմիաբանութիւն կայ Մոսկովներուն ու Պաուլիներուն մէջ , մէկը մէկալին վրէ կը ձգէ աս պատերազմին կորսնցները , և երկուքնալ մէկէն կը վիայեն թէ աս անգամ Ֆրանսըլները արտաքոյ կարգի կը տրիճուէ զարնըվեցան իրենց հետ : (Գաղ. Բր.)

Պարիզ . 21 Մայիս :

Մէկ մամաւոր թուղթմը • որ գրուած է Նաբիլի 30 ին Բէնիդպէսկայէն , կը պարունակէ աս հետեւեալ խապարը • Պէռլինի գաղէթայէն հանած :

Աս վերջի ժամանակներըս մէկ Մոսկովի օֆֆիցիալմը որ կրկնար Տանձբային մէջ գերի բռնըված • փախաւ , ու պատմեց թէ որչափ Պաուլ կարնէ Տանձբային մէջը ամենը բանը գրուած էն :

3 հազար հոգի Տանձբային պահապաններին • դուրս ելերէն Նէհրունի ըսված դուռնէն , ու աղէկ կը արիճութիւններ ընէլէն ետեւ , ձեռք ձգերէն շատ ուտելու անասուններու խումբեր : (Գաղ. Պարիզուս) :

Ն Ե Մ Յ Ե Ս Տ Ա Ն .

Վէլենա . 22 Մայիս :

Նեմցէին կայսրը հրամայեց իրեն պալատականներուն որ 10 օր սուգ մտնան Աւիստագր Ֆերսինանտո Բրուստիայի Բրինձիբէին մահուանը համար :

Գանըվերէ մաճաւտաւոս ոսիրաւոր մէկ մենծ կենդանիիմը • որ հիմայ այսպիսի կենդանի լեղըմըվեր ան տեղվանքը :

(Օրագր. Փարիզուս) :

Պ Օ Ե Մ Ի Ա .

Բրախ . 26 Մայիս :

Շիւսիսային կողման բնակիչները աս անգիս սահմանադրութիւններուն , և մանաւանդ Սքալուքէնտուին ու Ռուսկուսկին , իրենց բարձր լեռներուն վրան ելած սէյրըրն

ըրին էն սաստիկ պատերազմները 20 ին, 21 ին, 22 ին: Երկու բանակներուն առաջապահ գունդերը խելի՛ր ժամանակ զարնովէն ետեւ, վերջապէս Ֆրանսիական զօրքերը մօտեցան Մոսկովներուն ու Պոուշներուն Պառլամենտին մօտ: Վերջին պատերազմները եղաւ 20 ին, 21 ին, այնպէս սաստիկ՝ որ Մոսկովներուն ու Պոուշներուն դիմաց խոտութիւն չկրցան դէմ դնել Ֆրանսիական զօրութեան ու խելացի կառավարութեան Կաթոլիկ կայսեր, և այսպէս բռնադատութեան ետ քաշվելու իրենց կեցած տեղերէն: Դաշնակից Թաթարներուն բանակին ալ թեւ խիստ խառնակութեամբ, երբոր այսպէս գէշ գնաց Մոսկովներուն Պոուշներուն բանակէն, մէկ տեղ ժողովեցան Թաթարները խորհուրդ ընելու. «աս ժողովս մեջը ներկայ էր Լորտ Քաթարճարաբ, և ինկիլիներուն գունդին Ճէնէրալ Վելսոնը: Խորհուրդին մեջ որոշեցաւ որ փոխին բոլորովին իրենց բանակին դիրքը: Աս բաներէս ետեւ ուրիշ ինչ պատահերէն չէ՛ն գիտեր: Պատերազմէն ետեւ Կաթոլիկներն բանակը քաշվերէ գէալ ի Կորկը՛ճ:

Ամէն օր կուգան կրփակներ կոր Բուռն թիայէն շատ տընտորներ բոլոր աղքատոց մով ու կուգանկոր Պօքմիս, բայց ինչ կը նշանակէ չի գիտցըմը: (Օրագր: Կայսեր:)

Փ Ր Ա Ն Ս Ա.

Փարէզ: 10 Յունիս:

Կայսրուհին կառավարը Ֆրանսայու առաւ աս հետեւեալ խապարները բանակէն՝ իրի կուշը Յունիսի 4 ին:

Յունիսի 4 ին կէսօրէն ետեւ սահաթը 2 ին որոշեցաւ որ ըլլայ զինագաղարուն մի պատերազմող տերունց մեջը՝ ընդհանուր խաղաղութեւ վր խօսելու համար. զինագաղարման դաշնագրութիւնը դնենք վարը:

Կաթոլիկ կայսրը ամուսն չ ին առաւ. «որ ընացած ինպէս գնաց, Լիէկուիդէ. ինչ պէս որ կերենայնէ, աս զինագաղարման մի Զոցիս Կաթոլիկ կայսրը պիտոր կենայ. քիչ մը Կոկաուին մեջ, քիչմընալ Տրէպուլին մեջ մօտիկ ըլլալու համար իրեն սահման ներուն:

Յունիսի 4 ին որոշեցան լեակատար իշխանութիւնները Ֆրանսիային, Մոսկով

մէն ու Պոուշին կողմէն, խօսելու հմր խաղաղութեւ վր: Մոսկովին կողմէն էր Սքօնու վալօֆֆ Քօնթէն, որ է տեղակալ Ճէնէրալ, ու պատերազմի օգնական Ադմիրալը կայսեր: Ֆրանսիական կողմէն էր Վիլյէնցայի Տուգան՝ որ էր մենծ «Եւրոպայի Ֆրանսայի», Ճէնէրալ, ծերակոյտ: Պոուշին կողմէն էր Քլէխիս անմիջապէս տեղակալ Ճէնէրալը Պոուշի Թաթարներին ու միան դամայն ասպետ:

Յունիսի մէկին Ճէպերստօրֆին մեջ առնիք իմացուցին մէկզմէկու իրենց իշխանութիւնը որ առին իւրաքանչիւրը իրենց Թաթարէն, անոր համար ամէն զօրաց մեջ հաստատվեցաւ 36 սահաթ զինագաղարուն, և աս ժամանակս ըրին աս հետեւեւ դաշնագրութիւնը:

1. Թշնամութիւն ամէն բանակներուն մեջ դադրի՝ որչափ ատեն որ կորովին հիմայ:

2. Զինագաղարումը ըլլայ մինչև յուլիսի 8ը. աս օրերուն մեջը կ'իմացվի ան 6 օր նալ՝ որ ըմբռնալէն ետեւ աս խօսակցութիւնը զինագաղարման իմացվի մէկզմէկու Թէ ինչպէս ըմբռնալ դաշնագրութիւնը:

3. Մէկզմէկու հետ չի կրնան պատերազմի մինչև որ 6 օր չանցնի զինագաղարումը դադրելէն, ու երկու բանակ մէկզմէկու իմացընէն ետեւ:

4. Պատերազմող Տերութեան բանակին դիրքը ըլլայ աս հետեւեալ կերպովս:

Մոսկովին ու Պոուշին զօրքը հեռանան Պօքմիային սահմանագլուխներէն. անցնի աս զօրքը Տիւթէրսպօքէն, Բլաստէնտօրֆէն, Լանտահութէն, մինչև Ռուսէլթաաբդ, անկից անցնի Պօքէնհօֆն ու Սթիլէ կառէն, ասկից անցնի Բօտերնէն, ՕԼԹապօքէնն ու Ալթօֆֆէն ու կռնակներն ասն Օտէն գետին: Ֆրանսիական զօրքնալ էր թայ Պօքմիային սահմանագլուխներէն՝ անցնելով Սէլֆֆէրսհաուէն, Ռամմիդէն, ու բռնելով պզտիկ գետին Ճամբան՝ որ Պէլթէրստօրֆէն շատ հեռու չէ, անցնի Պօքէն գետէն մինչև Լահն. ասկից երթան Նէպիք շխակ Ճամբայով: Բարոքս վիդալ, Լէյնիդալ, Կլոպպուհանը, ու Լահնը, և ուրիշ ինչ և ինչ աս գետին վրայ եղած տեղերը գրաւեն Ֆրանսիայէն:

Աս երկու բանակին մեջ տեղը մնացած երկիրները ըլլան չէզք, պայնքն ու մէկին կողմ:

կողմը, ոչ մեկալին կողմը, և հիշ մեկ տե-
րութե զօրք չիկենայ աս տեղս աս միջոցիս
մէջ, սոյն կարգադրուէ մէջ է նաև Պրէզ-
լապիւս • վերջուպէս դաշնակից զօրքը կենան
Բուլստիային մէջ, իսկ Ֆրանսալըները Սաբ-
սոնիայէն մինչև Ռէնո գետը:

5. Բերդերուն մէջ որ է Տանձքա, Մօտ-
լին, Ճամօք, Սթէթթին, Քուսթրին,
ամմէն 5 օրը մէյմը ներս կերակրեղնաց
պաշար տանին բաւական՝ մէջի եղած զօր-
քերուն այնչափ լաւուր մէջ • մէյմէկ պաշ-
տօնատէրներ որոյվին իւրաքանչիւր բեր-
դին գլխաւորներէն, որ երթան կենան
սրաշարջ զօրաց մէջ՝ հոգալու համար աս
որոշեալ ապրուստը ներսի պահապաննե-
րուն համար:

6. Բանի կռուէ աս զինադադարումը,
իւրաքանչիւր բերդ ունենայ իրեն չորս
կողմէն մէկ Ֆրանսալը միոնի չափ տեղ, և
աս տեղս ըլլայ չէղք: Մակաէպուսկը ու-
նենայ իրեն սահման միոնուկէս տեղ Էլ-
պայ գետին աջ եզերքին վրայ:

7. Մէկ օֆֆիսիալը երթայ բերդերը
խմացընէլու համար գլխաւորներուն աս զի,
նադադարումը, և ներսը պաշար տանիլը •
աս օֆֆիսիալը թէ երթալու և թէ դա-
րուն ատենը, ունենայ հետը մէկ Մոսկով
օֆֆիսիալմընալ:

8. Մէկ քանի պաշտօնատէր որոյվի եր-
կու կողմէն ալ՝ որոնք որոշեն կերակրելու
նաց դինը որ պիտոր աըրվին աս տեղե-
րուն:

9. Որոյվի երկու կողմէն վրայ կեցօղ
օֆֆիսիալներ՝ ուղ զի հասցընեն իւրաքան-
չիւր կողմանց զօրքը իրենց որոշված տեղ-
վանքը: որոնք կարգելվին կամ գետերուն
ջուրերուն առատանալէն, և կամ ուրիշ
գոյաւորութիւններէ:

10. Իւրաքանչիւր բանակաց շարժումը
կարգը աս կանոնով կարգաւորվի մինչև
յունիսի 12: Ամմէն դաշնակից զօրքերը
որ են կմ Էլպա գետին անդիի կողմը և կմ
Սաքսոնիային մէջ երթան Բրուսիս:

11. Մէկ քանի օֆֆիսիալներ երթան
ամմէն պատերազմի Տեղվանք ու խմացընեն

աս զինադադարումը ուղ զի պատերազմի
դադրեցընեն:

Պաշտօնատէրները պարտական ըլլան խըր-
կելու 24 սահման մէջ աս օֆֆիսիալ-
ները իրենց պարտքը վճարելու համար:

12. Երկու կողմէն որոյվին երկու գոր-
ծակալներ, օֆֆիսիալ ձէնէուալ, որոյն զի
ամ փութով ուշ դնեն ի գործ դնելու՝ ամ
մէն եղած գաշլիքները աս զինադադարման
համար • ասոնք կենան չէղք երկիրներուն
մէջ՝ ուղ զի ինչ և իցէ բան կարենան իմա-
ցընել երկու կողմին:

Հաստատուեցաւ աս 12 դաշնադրութիւնը
Յունիսի 4ին 1813:

Հաստատու. Սքհուլար օֆֆիսի Բօնթէ:

Բաուլանթօուս Գլխէնձայի Տուգա:

Բլէխթ տեղակալ ձէնէուալ:

Տեսեալ և հաստատեալ Եւթօլէնի կայսր
և Ալեքսանդր կայսր: (Մօֆիտոն:)

Ի Դ Ա Լ Ի Ա.

Վէնէի. 8 Յունիսի:

Ի դաւիայի փոխաբան իրեն Թադուհիով,
ու ուրիշ Բրիտիքներով եկաւ Վէնէ,
տիկ • փոխաբան դաւուսպէս, Վէնէտիկին
մէջ եղած զօրքերուն կրթութիւնը ընէլ աը-
վաւ, ու մէկիկ մէկիկ աչքէ անցուց, աս
կից ետև ելաւ պարտեցաւ բերդերը • կը
խօսվիկոր թէ պիտոր երթայ Բալմանովա:

Վէնէտիկի առողջութե ատեանէն հրա-
ման գնաց ամմէն ծովային նաղարէթնե-
րուն որ ամ զգուշութիւն նային նաղարէթ
քաջօղները, ասոր պատճառը է Մալթային
մէջ ինկած Ժանտամահը: Եկաւ մէկ նաւ
մը Մալթայէն Վէնէտիկ, բայց Վէնէտի-
կի առողջութե ատեանը հրաման չիտըլաւ
որ ներս նաւահանգիստը մըտնայ, այլ կէ-
ցուց նեղուցէն գուրս, չորս կողմը դրաւ
պահպանութե համար զինուորներ մալթա
նաներով, աս նաւը թող չենիտար որ ներս
մտնայ մինչև որ չիկենայ հոն 80 օրէն ա-
ւելի:

Աս գործքն՝ որ է պատմութե հիմնական ատենիս, տանըհինկ օրը մէյմը կըտըպի,
Ի ՎԵՆԵՏԻՆԻ Ի ՎԱՆՍ ՍԲԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ: